

Ekonomik İstikrar Kalkanı

Yeterli mi? Çözüm Üretebilir mi?

Çok kısa süre içerisinde Koronavirüs Salgını dünya genelinde ekonomik hayatı durma noktasına getirmiştir. Önceden öngörülemeyen bu krizin sebep olduğu ekonomik tahribatı azaltabilmek için ülkeler acil Ekonomik Tedbir paketleri açıklıyorlar. Bu maksatla Türkiye’de toplam tutarının 100 Milyar TL olduğu ifade edilen 19 maddelik Ekonomik Paketi uygulamaya başlayacağını ilan etti.

Yeniden Refah

Ekonomik İşler
Başkanlığı

Ekonomik İstikrar Kalkanı

Yeterli mi? Çözüm Üretebilir mi?

- 1 - Türkiye Ekonomisi için bu tutar (100 Milyar TL = 16 Milyar \$) çok yetersizdir.**
- 2 - Türkiye ekonomisi için yetersiz olan bu paketin içeriği ifade edildiği gibi 100 Milyar TL etmemektedir.**
- 3 - Paketin başarısı Hükümetin kararlılığına değil, Bankacılık sektörünün tutumuna bağlıdır.**
- 4 - Paket; çalışanları işverenin insafına, işverenleri de bankacılık sisteminin insafına terk etmektedir.**
- 5 - Hali hazırda işsiz olan 6,6 milyon kişi yok sayılmaktadır.**
- 6 - Milyonlarca işsiz geçimini nasıl sağlayacak?**
- 7 - Paket, ekonominin mevcut durumunu göz ardı etmektedir.**

Yeniden Refah

**Ekonomik İşler
Başkanlığı**

1 - Türkiye Ekonomisi için bu tutar (100 Milyar TL = 16 Milyar \$) çok yetersizdir.

Bu miktarın, 750 milyar \$ büyüklüğe sahip Türkiye Ekonomisini Koronavirüs salgınının sebep olacağı ekonomik zararlardan koruması maalesef mümkün değildir. Paketin toplam tutarı olarak değerlendirildiğinde Türkiye ekonomik destek paketi açıklayan ülkeler arasında son sıralarda yer almaktadır. Toplam tutarın milli gelire oranına baktığımızda, İtalya son sırada yer almaktadır ki; İtalya dünya genelinde en fazla can kaybının yaşandığı ülke durumundadır. Türkiye ise İtalya'dan sonra sondan ikinci sırada bulunmaktadır. Türkiye'nin ilan ettiği Ekonomik Tedbir paketi milli gelirinin sadece %2,15'ni kapsamaktadır. Bu oran Polonya'da %9,2 delaysız Avrupa ülkelerinde ise %14-16 civarındadır.

Delaysızla açıklanan paket Türkiye Ekonomisi için yetersizdir. Hükümetin acilen 75 milyar \$ mertebesinde Ekonomik Tedbir Paketi hazırlaması gerekmektedir.

	Ekonomik Paket (Milyar \$)	Milli Gelire Oranı (%)
ABD	1000	4,7
Almanya	614	16
İngiltere	412	15
Fransa	380	14
İspanya	220	16
Polonya	52	9,2
İtalya	27,5	1,4
Türkiye	16	2,15

Yeniden Refah

Ekonomik İşler
Başkanlığı

2 - Türkiye ekonomisi için yetersiz olan bu paketin içeriği ifade edildiği gibi 100 Milyar TL etmemektedir.

19 maddelik Ekonomik Tedbir paketinin sadece 2 maddesi ekonomiye doğrudan maddi kaynak girişini sağlamaktadır. Bunlardan birincisi ihtiyaç sahibi ailelere ilave 2 Milyar TL tutarında nakdi yardım yapılması ikincisi ise en düşük emekli maaşının 1500 TL'ye yükseltilmesidir. 2020 bütçesi tarafından karşılanacak bu iki maddenin toplam maliyeti sadece 5 Milyar TL yapmaktadır. Bunların dışında devlet tarafından paket kapsamında taahhüt edilen mali karşılığı olan maddeler; emeklilere ödenen bayram ikramiyesinin iki ay öne alınmasını ve işverenlerin ödemesi gereken çeşitli vergi ve sigorta primlerinin ertelenmesini öngörmektedir. Paket içerisinde sıfırlanmış gibi maliyet hesabı yapılan bu ertelemelerin toplam maliyeti sadece 10 Milyar TL civarındadır. **Dolayısıyla paket kapsamında devletin üzerine düşen toplam miktar sadece 15 Milyar TL'dir.**

Yeniden Refah

Ekonomik İşler
Başkanlığı

3 - Paketin başarısı Hükümetin kararlılığına değil, Bankacılık sektörünün tutumuna bağlıdır.

Paket, devlet eliyle ekonomi çarklarının dönmesini temin edebilecek maddi destekleri doğrudan sağlamak yerine, işleri durma noktasına gelen firmaların ayakta kalabilmeleri için bankacılık sektörü üzerinden borçlandırma tedbirleri sunmaktadır. **Yani, ekonomik paketin kurtuluş reçetesi olarak sunduğu tek çözüm: BORÇLANMAYA tam gaz devam.** Firmaların kesilen nakit akışı neticesinde ödeyemedikleri banka kredilerine ait anapara ve faiz ödemeleriyle esnaf ve sanatkarların Halkbank'a olan kredi borçları paket kapsamında ertelenmektedir. Ayrıca ekonomik paket, bankacılık sektörünü firmaların kira, çalışan, elektrik gibi temel masraflarının finansmanı için yeni borç taleplerine anlayışlı davranmaya davet etmekte ve KOBİ'lerin yeni borçlanmalar için ihtiyaç duyacağı teminat açığını KGF üzerinden temin etmeyi planlamaktadır. Ocak 2020 tarihi itibarıyla, KOBİ'ler dahil bütün ticari kredilerin sadece %45'nin kamu bankaları tarafından verilmiş olduğunu göz önüne alınırsa ekonomik paketin başarısının devletin kontrolü dışında bankacılık sektörünün bu kriz döneminde yeni kredilere karşı tutumuna bağlı olduğu ortaya çıkmaktadır. Her geçen gün hızla derinleşen ekonomik krizin sebep olacağı bütün riskleri bankacılık sektörü üzerine yıkmayı planlayan bu ekonomik paket KGF üzerinden toplam ticari kredilerin sadece %1,2'sine karşılık gelen 25 Milyar TL ilave riske destek sunmaktadır.

Yeniden Refah

Ekonomik İşler
Başkanlığı

4 - Paket; çalışanları işverenin insafına, işverenleri de bankacılık sisteminin insafına terk etmektedir.

Her ne kadar Ekonomik Paketin sunumunda “**istihdamın muhafazası**” ifadesi ön plana çıkarılmış olsa da paketin içeriği istihdamı doğrudan temin edebilecek önlemleri içermemektedir. Ekonomik paketin kurgusu tersten çalışan bir süreç sunmaktadır. Yani, bankacılık sektörünün takdir edeceği yeni borç miktarı nispetinde ve sağlayacağı mevcut borçlarının ötelenmesi imkanı nispetinde firmalar ayakta kalacaklar ve ayakta kalacak firmalar kadar insanlar işlerini muhafaza edebilecekler. Fikri altyapısı tamamen hatalı bir paket sunulmaktadır. Firmalar üretim/ticari faaliyetleri neticesinde elde ettikleri kazançla değil bankadan temin edebilecekleri borç sayesinde ayakta kalabiliyorlar. Azalan veya tamamen duran ticari faaliyetleri neticesinde borcunu veya ekonomik faaliyetlerini çeviremeyen **firmaların ücretsiz izin vermesini veya işçi çıkarmasını önleyecek herhangi bir tedbir pakette sunulmamıştır.** İşçileri Bakanlığının Koronavirüs salgınıyla mücadele için çıkarmış olduğu bir genelge kapsamında Türkiye genelinde 149.382 iş yeri geçici süreliğine faaliyetlerine ara vermek durumunda kalmış ve bir gün içerisinde 500.000'e yakın kişi işini kaybetmiştir.

Yeniden Refah

Ekonomik İşler
Başkanlığı

5 - Hali hazırda işsiz olan 6,6 milyon kişi yok sayılmaktadır.

2019 sonu itibariyle Türkiye genelinde 4,5 milyon kişi aktif olarak iş aradığı halde bulamamakta ve gerçek manada 6,6 milyon kişi maalesef işsizdir. 2019 yılı içerisinde Türkiye Ekonomisinin istihdam kapasitesi yani iş sahibi çalışanların sayısı 658.000 kişi azalmıştır. Türkiye ekonomik olarak iş üretebilen değil işsizlik üreten bir yapıya doğru evirilmektedir. Koronavirüs öncesi iş imkânı üretebilme kapasitesini kaybetmiş olan Türkiye Ekonomisinin Koronavirüs salgını ile durma noktasına gelen **ekonominin acil ve çok radikal ve yapısal tedbirler alınmadığı sürece bu işsizlere iş üretmesi mümkün değildir.** Maalesef açıklanan ekonomik tedbir paketinde ekonomimizin en önemli sorunlarının başında gelen bu konuda somut bir adım atılmamış, tedbir alınmamıştır. Paketle birlikte duyurusu yapılan 20.000 yeni öğretmen ataması işsizlik probleminin yüzde birine bile çözüm olamayacak kadar yetersizdir.

Yeniden Refah

Ekonomik İşler
Başkanlığı

6 - Milyonlarca işsiz geçimini nasıl sağlayacak?

Vatandaşının refahını düşünen her ülkenin öncelikli cevaplandırması gereken bu en temel soruyu Ekonomik Paket maalesef görmezden gelmiş, cevap üretmemiştir. 2019 yılından enkaz olarak devir alınan ama iş bulabilmeleri için ekonomik pakette hiçbir aksiyon alınmayan 6,6 milyon işsiz ile Koronavirüs salgını neticesinde işini kaybetme tehlikesiyle yüzleşen ama işlerini kaybetmemeleri için ekonomik pakette hiçbir önlem alınmayan milyonların **geçimini nasıl temin edeceği konusuna da ekonomik pakette yer verilmemiştir**. Bu maksatla, çalışanların işsiz kaldığı dönemlerde kullanılmak üzere **İşsizlik Fonu**'nda biriken ve sadece 9 Milyar TL'si nakit olan 131,6 Milyar TL'nin nakit yapıya nasıl kavuşturulacağı ve nasıl kullanılacağı konuları da paketin içeriğinde açıklığa kavuşturulmamıştır. Ekonomimizin ve hatta toplumsal yapımızın en önemli sorunu olarak karşımızda duran bu problem için en kısa sürede acil eylem planı oluşturulmalıdır. Aksi takdirde hem ekonomimiz hem de toplumsal yapımız onarılması çok güç yaralar olacaktır.

Yeniden Refah

Ekonomik İşler
Başkanlığı

7 - Paket, ekonominin mevcut durumunu göz ardı etmektedir.

Ekonomi paketlerinin başarılı olabilmeleri büyük ölçüde ekonominin içinden geçmekte olduğu durum ve şartlara uyum gösterebilme kapasitesine bağlıdır. İçinde bulunduğu durum ve şartları göz ardı eden bir programın başarılı olma ihtimali yoktur. Koronavirüs salgınının sebep olacağı ekonomik yıkımları en aza indirmek için hazırlandığı ifade edilen Ekonomik paket tasarlanırken Türkiye ekonomisinin ana kırılma noktaları olan “yüksek borçluluk” ve “artan kur” hesaba katılmamıştır. Kendi para birimi sürekli değer kaybeden ve çok yüksek oranda iç ve dış borç yüküne sahip bir ülkenin ekonomik krizden daha da borçlanarak ve iç piyasasına dönük önlemler ile çıkabilmesi mümkün değildir. **Dolayısıyla ekonomik paketin kurgusu ekonomik gerçeklikler ile uyumsuzdur, hatta çelişmektedir.** Yıl başından beri TL %10, son altı ayda %16, son bir yılda ise %30'dan fazla değer kaybetmiştir. TL'ye olan güven sarsılmıştır. Ülke olarak 172 Milyar \$'ı bir yıl içerisinde ödenmek zorunda olan toplam 434 Milyar \$ dış borcumuz mevcuttur. Fakat Ekonomik paket sanki istikrarlı bir para birimimiz varmış gibi ve sanki risk oluşturabilecek seviyede borcumuz yokmuş gibi bu gerçek tehditlere karşı herhangi bir tedbir öngörmemektedir.

Yeniden Refah

Ekonomik İşler
Başkanlığı

Ekonomik İstikrar Kalkanı

Yeterli mi? Çözüm Üretebilir mi?

Çözüm Önerileri

- İşsizlere üç ay (Nisan + Mayıs + Haziran) boyunca işsizlik maaşı hiçbir koşul aranmaksızın bağlanmalıdır.
- İşsizlere üç ay boyunca su, elektrik ve doğalgaz desteği yapılmalıdır.
- İşsizlere temel temizlik ve hijyen malzemeleri üç ay boyunca ücretsiz verilmelidir.
- İşsizlere çocuklarının uzaktan eğitimine destek olması için ücretsiz internet hizmeti sağlanmalıdır.
- Asgari ücret üzerindeki tüm vergiler kaldırılmalıdır.
- Temel gıda, temizlik ve hijyen ürünleri üzerindeki tüm vergiler kaldırılmalıdır.
- Su, elektrik ve doğalgaz fatura borcu nedeniyle kapatılan abonelikler hiçbir masraf alınmadan ve işleme gerek duymadan yeniden açılmalıdır. Üç ay boyunca gelecek faturalara isteğe bağlı taksit imkânı sunulmalıdır.
- Akaryakıt üzerindeki vergi yarıya indirilmelidir.
- Doğalgaz ve elektrik fiyatlarına %30 indirim yapılmalıdır.

Yeniden Refah

Ekonomik İşler
Başkanlığı

Ekonomik İstikrar Kalkanı

Yeterli mi? Çözüm Üretebilir mi?

Çözüm Önerileri

- *Tarımsal üretime ve çiftçilere yeni destek programları açıklanmalıdır.*
- *Tarım ürünlerine yüksek taban fiyatları bugünden ilan edilmelidir.*
- *Sosyal dayanışmanın bir gereği olarak, üç ay (Nisan + Mayıs + Haziran) boyunca kira ödemeler askıya alınmalıdır.*
- *Batık kredileri ve borçları devlet adına tasfiye etmek için genel müdürlük kurulmalıdır.*
- *Firmaların ödemiş oldukları vergiler nispetinde faizsiz acil destek sağlanmalıdır.*
- *Firmaların yabancı yatırımcılara satışına kontrol getirilmelidir.*
- *Firmaların bu dönemdeki istihdam sağlama durumlarına göre öncelikli ve faizsiz kaynak kullandırma imkânı sunulmalıdır.*
- *Firmaların bu dönemdeki istihdam sağlama durumlarına göre ürünlerinin alımında kullanılacak alışveriş çekleri emekli ve işsizlere dağıtılmalıdır.*
- *Firmaların bu dönemdeki istihdam sağlama durumlarına göre 2020 ve 2021 yılları için kurumlar ve gelir vergisinden indirim yapılmalıdır.*

Yeniden Refah

Ekonomik İşler
Başkanlığı